

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΑΘΛΗΤΙΚΗ
ΑΓΟΡΑ

Θεωρία & Νομολογία

Μάριος Παπαλουκάς

Δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω
Επίκουρος Καθηγητής Αθλητικού Δικαίου

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ
Θεωρία και Νομολογία

ISBN 978-960-92616-7-8

Αθήνα, 2012
Μάριος Παπαλουκάς
www.sportlaw.gr
www.papaloukas.gr

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Θεωρία & Νομολογία

Μ. Παπαλουκάς

Δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω

Επίκουρος Καθηγητής Αθλητικού Δικαίου

Περιεχόμενα

Πρόλογος	11
I. Η SUI GENERIS ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ	13
A. Αθλητισμός και Δίκαιο	15
1. Η Ευγενής Καταγωγή του Αθλητισμού και του Αθλητικού Δικαίου	15
2. Ο Αθλητισμός στην Οικονομία της Αγοράς	16
3. Οι Ιδιαιτερότητες της Αθλητικής Έννομης Τάξης	18
B. Αγορά και Ανταγωνισμός	20
1. Η Αγορά	20
2. Ο Ανταγωνισμός	21
Γ. Αθλητικές Επιχειρήσεις	22
1. Τα Είδη των Επιχειρήσεων περί τον Αθλητισμό	22
2. Η εμφάνιση του «Παράδοξου της Αθλητικής Αγοράς»	23
3. Χαρακτηριστικά του «Παράδοξου της Αθλητικής Αγοράς»	25
4. Συμπεράσματα	28
Δ. Αυτονομία του Αθλητισμού	30
1. Το Παγκόσμιο Αθλητικό Μοντέλο	30
2. Το Ευρωπαϊκό Πρότυπο Αθλητισμού	31
3. Η Αυτονομία του Αθλητισμού στην Ευρώπη	32
4. Περιορισμοί στην Αυτονομία του Αθλητισμού	33
5. Συμπεράσματα	34
E. Το Θεσμοθετημένο Αθλητικό Μονοπώλιο	36
1. Το Μονοπώλιο της Αθλητικής Ομοσπονδίας	36
2. Το Μονοπώλιο Διοργάνωσης των Πρωταθλημάτων Διεθνώς	38
3. Το Μονοπώλιο ως Μέσο Προστασίας του Παρεχόμενου Αγαθού	39
4. Ο Αθλητισμός στο Σύγχρονο Περιβάλλον Ελεύθερης Αγοράς	41
5. Η Δημόσια Αποστολή του Αθλητισμού	44
6. Η Πρακτική Ανάγκη Μονοπωλιακής Οργάνωσης στον Αθλητισμό	44

7. Συμπεράσματα	45
II. Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΞΑΙΡΕΣΗΣ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ	47
A. Θεωρία	49
A1. Η Αρχή της Εξαίρεσης και η Αρχή της Αναλογικότητας	51
1. Η Υπόθεση Bosman	51
2. Η Πορεία προς τη Θέσπιση της Αρχής της Εξαίρεσης του Αθλητισμού	52
3. Η Θέσπιση και η Αναγνώριση της Εξαίρεσης	54
4. Από τον Περιορισμό του «Αθλητικού Ενδιαφέροντος» στην Αρχή της Αναλογικότητας	57
5. Η Αρχή της Αναλογικότητας ως Κριτήριο Εξαίρεσης	58
6. Η Αμφισβήτηση και Τελική Επικράτηση της Αρχής της Αναλογικότητας	59
A2. Η Επιβεβαίωση της Αρχής της Εξαίρεσης	61
1. Η Υπόθεση «Olympique Lyonnais» ενώπιον του ΔΕΕ	61
2. Το Εθνικό Νομικό Καθεστώς	62
3. Τα Πραγματικά Περιστατικά της Υπόθεσης	62
4. Η Επικαιροποίηση της Απόφασης Bosman	64
5. Η Αποτίμηση της Εκπαίδευσης του Αθλητή	69
6. Συμπεράσματα	71
B. Νομολογία	73
1. Υπόθεση C-415/93, Jean-Marc Bosman	75
2. Υπόθεση C-51/96 και C-191/97, Christelle Deliège	106
3. Υπόθεση C-176/96, Jyri Lehtonen	123
4. Υπόθεση C-438/00, Deutscher Handballbund v Maros Kolpak	137
5. Υπόθεση T-193/02, L. Piau v Commission & FIFA	152
6. Υπόθεση C-265/03, Igor Simutenkov	183
7. Υπόθεση C-519/04, D. Meca-Medina, I. Majcen	194
8. Υπόθεση C-49/07, MOT.O.E.	211
9. Υπόθεση C-325/08, Olympique Lyonnais	226

III. ΤΑ ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΗΜΑΤΑ	237
A. Θεωρία	239
A1. Δίκαιο και Τυχερά Παιχνίδια	241
1. Τα Τυχερά Παιχνίδια από την Αρχαιότητα Μέχρι Σήμερα	241
2. Κατηγορίες Τυχερών Παιγνιδιών	242
3. Κίνδυνοι για τους Παίκτες	243
4. Η Επίδραση της Τεχνολογίας στα Τυχερά Παιχνίδια	244
5. Οι Στόχοι του Δικαίου του Ανταγωνισμού και η Αγορά Τυχερών Παιγνιδιών	246
6. Τα Μέτρα των Κρατών – Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης	248
7. Συμπέρασμα	249
A2. Μονοπώλια και Ολιγοπώλια Αθλητικού Στοιχήματος	252
1. Η Θέσπιση της Αρχής της Αναλογικότητας στα Τυχερά Παιχνίδια	252
2. Η Εφαρμογή της Αρχής της Αναλογικότητας στα Αθλητικά Στοιχήματα	254
3. Η Εξειδίκευση των Όρων της Αρχής της Αναλογικότητας	255
4. Η Εξειδίκευση των Λοιπών Όρων του Κανόνα	256
5. Κρατικά και Ιδιωτικά Μονοπώλια	258
6. Ο Στόχος της Ελληνικής Νομοθεσίας	261
7. Συμπεράσματα	263
A3. Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο και ο Στοιχηματισμός στην Ελλάδα	265
1. Η Προδικαστική Παραπομπή στο ΔΕΕ	265
2. Η Ελευθερία Εγκατάστασης και Παροχής Υπηρεσιών	265
3. Η Επιλογή Πολιτικής από κάθε Κράτος Μέλος	266
4. Η Αξιολόγηση της Ελληνικής Πολιτικής	267
5. Ο Περιορισμός των Παράνομων Τυχερών Παιγνιδιών	267
6. Ο Περιορισμός Γενικά της Προσφοράς Τυχερών Παιγνιδιών	270
7. Συμπεράσματα	270
B. Νομολογία	273

1. Υπόθεση C-67/98, Zenatti	275
2. Υπόθεση C-243/01, Gambelli	285
3. Υπόθεση C-42/02, Lindman	305
4. Υπόθεση C-338/04, Placanica	312
5. Υπόθεση C-42/07, Liga, Bwin v Santa Casa	333
6. Υπόθεση C-258/08, Ladbrokes	349
7. Υποθέσεις C-316/07 κ.α., Markus Stoss κ.α.	364
8. Υπόθεση C-46/08, Carmen Media	397
9. Αίτηση για την έκδοση προδικαστικής απόφασης C-209/11, Sportingbet PLC	426
10. Αίτηση για την έκδοση προδικαστικής απόφασης C-186/11, Stanleybet Ltd & William Hill Plc	428
IV. ΟΙ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΔΟΣΕΙΣ	431
A. Θεωρία	433
A1. Αρχή της Αναλογικότητας και Τηλεοπτικά Δικαιώματα	435
1. Η Ιδιοκτησία των Δικαιωμάτων Μετάδοσης Αθλητικών Συναντήσεων	435
2. Οι κανόνες Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης	436
3. Τα Προβλήματα Ανταγωνισμού που έχει Αντιμετωπίσει η Επιτροπή	437
4. Η EBU και το Σύστημα της Eurovision	439
5. Οι Αποφάσεις της Επιτροπής και η Νομολογία του ΔΕΕ	440
6. Εφαρμογή της Αρχής της Αναλογικότητας και στα Τηλεοπτικά Δικαιώματα;	443
A2. Κατακερματισμός της Ευρωπαϊκής Αγοράς Τηλεοπτικών Δικαιωμάτων	446
1. Η Υπόθεση Karen Murphy	446
2. Ιδιαιτερότητα των Αθλητικών Τηλεοπτικών Μεταδόσεων	447
3. Περιορισμός της Ελεύθερης Παροχής Υπηρεσιών	449
4. Η Προστασία των Δικαιωμάτων Πνευματικής Ιδιοκτησίας	450
5. Η Ενθάρρυνση της Προσέλευσης του Κοινού στα Γήπεδα	451

6. Κανόνες της Συνθήκης ΛΕΕ που Αφορούν τον Ανταγωνισμό	452
7. Πνευματικά Δικαιώματα του Δημιουργού	453
8. Η Ερμηνεία της Απόφασης Karen Murphy σε Εθνικό Επίπεδο	453
9. Μελλοντικές Εξελίξεις στο Χώρο των Τηλεοπτικών Μεταδόσεων	454
B. Νομολογία	457
1. Υπόθεση T-185/00, Antena 3 de Televisión SA	459
2. Υπόθεση C-318/00, Bacardi-Martini SAS	484
3. Υποθέσεις T-346/02 και T-347/02, Cableuropa SA	495
4. Υπόθεση C-429/02, Bacardi France SAS	554
5. Υπόθεση T-33/01, Infront WM AG	567
6. Υπόθεση T-55/08, UEFA v Commission	611
7. Υπόθεση C-429/08, Karen Murphy	664

Πρόλογος

Η μελέτη της νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), δηλαδή των αποφάσεων του σχετικά με ένα θέμα, έχει δύο στόχους. Ο πρώτος είναι η διαπίστωση του κανόνα, δηλαδή του τί ισχύει σήμερα σχετικά με κάθε νομικό πρόβλημα. Ο δεύτερος είναι να επιδιώξει κανείς, μια έστω και παρακινδυνευμένη πρόβλεψη της πορείας, που ενδέχεται να ακολουθήσει η μελλοντική νομολογία του ΔΕΕ, πράγμα που προϋποθέτει, ότι ο μελετητής εκτός από νομικές γνώσεις διαθέτει και μια και εμπειρία σχετικά με θέματα πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αλλά και η εύρεση του κανόνα δεν είναι πάντα μια τυπική διαδικασία για κάθε νομικό. Η μελέτη της νομολογίας του ΔΕΕ πολλές φορές αποτελεί μια περιπέτεια γεμάτη γρίφους και εκπλήξεις, με αποτέλεσμα ο κανόνας να φαίνεται ως θεωρητική επινόηση του εκάστοτε μελετητή, που προκύπτει μέσα από μια αμφιλεγόμενη πολλές φορές διαδικασία ερμηνείας των αποφάσεων. Η έννοια και η έκταση του κανόνα, σε κάποιες περιπτώσεις, εξαρτάται από τον τρόπο που «επιλέγει» κανείς να ερμηνεύσει κάθε απόφαση. Με τον τρόπο αυτό μελετώντας μια απόφαση, ο ερευνητής άλλοτε επιλέγει να «βλέπει το ποτήρι μισοάδειο», ενώ άλλοτε να «βλέπει το ποτήρι μισογεμάτο» αντλώντας την εξαίρεση από τον κανόνα, χρησιμοποιώντας το επιχείρημα από τη σιωπή του δικαστή (*argumentum e silentio*) ή το επιχείρημα εξ αντιδιαστολής (*argumentum e contrario*).

Ο Randy Pausch στην τελευταία του ομιλία¹ είπε ότι το χειρότερο δεν είναι να κάνεις σφάλματα και να σε διορθώνουν αλλά να κάνεις σφάλματα και κανείς να μη σε διορθώνει, γιατί αυτό δε σημαίνει, ότι έχεις κατακτήσει την τελειότητα αλλά μάλλον, ότι κανείς πλέον δεν πιστεύει, πως μπορείς να διορθωθείς. Με την ελπίδα ότι ο αναγνώστης αυτού του βιβλίου δε θα σχηματίσει τέτοια άποψη, στην ιστοσελίδα www.sportlaw.gr παρέχονται στοιχεία επικοινωνίας για τυχόν επισημάνσεις, σχόλια ή παρατηρήσεις.

Σημειωτέον, ότι όλες οι αναφερόμενες στο παρόν βιβλίο αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να αναζητηθούν και στο διαδίκτυο στις διευθύνσεις <http://www.curia.europa.eu/> και επίσης <http://eur-lex.europa.eu/>.

¹ Βλ. http://www.youtube.com/watch?v=ji5_MqicxSo&feature=related

I. Η SUI GENERIS ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

A. Αθλητισμός και Δίκαιο

1. Η Ευγενής Καταγωγή του Αθλητισμού και του Αθλητικού Δικαίου

Ο αθλητισμός κατά την ελληνική αρχαιότητα δεν ήταν μόνο μια καθημερινή απασχόληση αλλά και αντικείμενο φιλοσοφικού προβληματισμού καθώς θεωρείτο ως εκπαιδευτικό μέσο για την ηθική και πολιτική ανάπτυξη του ανθρώπου.¹ Πέραν όλων αυτών όμως είχε και θρησκευτικό περιεχόμενο, αφού θεωρείτο ως μέσον επικοινωνίας με το Θείο και μέθοδος εξευμενισμού των νεκρών.^{2 3 4}

Στα χρόνια του μεσαίωνα αποτελούσε μια σημαντική μορφή κοινωνικής δραστηριότητας, που θεωρείτο, ότι δεν μπορούσε παρά να αποτελεί προνόμιο της τάξης της αριστοκρατίας και όχι των απλών ανθρώπων.

Η ευγενής καταγωγή του αθλητικού δικαίου προκύπτει όμως και από τη σύγκρισή του με τους άλλους κλάδους του δικαίου. Κάθε διάταξη νόμου δημιουργήθηκε με σκοπό να ρυθμίσει μια κοινωνική συμπεριφορά. Ενώ λοιπόν στους άλλους κλάδους του δικαίου η κοινωνική συμπεριφορά, που ρυθμίζεται έχει να κάνει με πρακτικά ζητήματα προστασίας της κοινωνικής τάξης, ασφάλειας, ενότητας και συνοχής όπως είναι η ρύθμιση της εγκληματικής συμπεριφοράς (κανόνες του ποινικού δικαίου) ή της εμπορικής δραστηριότητας (εμπορικό δίκαιο), το αθλητικό δίκαιο έρχεται να ρυθμίσει μια κοινωνική συμπεριφορά με εκπαιδευτικό, ιδεολογικό και θρησκευτικό υπόβαθρο. Θα μπορούσε να πει κανείς, ότι το ίδιο υπόβαθρο μπορεί να συναντήσει κανείς μόνο στο Συνταγματικό Δίκαιο. Και πάλι όμως το Συνταγματικό δίκαιο είναι κατά πολύ νεώτερο του αθλητικού δικαίου και το παρελθόν του περιλαμβάνει κοινωνικές συγκρούσεις, αφού το ιδεολογικό υπόβαθρο, που αποκρυσταλλώνει κάθε εποχή έχει αποτελέσει αντικείμενο διαμάχης, ενώ πολλές τροποποιήσεις ενός Συντάγματος (ειδικά ενός αυστηρού συντάγματος) μπορεί να συνοδεύονται από αιματηρές αναταραχές.

Αντίθετα ο αθλητισμός και οι κανόνες, που τον ρυθμίζουν έχουν μια καταγωγή ελεύθερη μισαλλοδοξίας, κοινωνικών αναταραχών, βίαιης συμπεριφοράς, οικονομικών συμφερόντων και κερδοσκοπίας, χωρίς να απεμπολούν το εκπαιδευτικό και ιδεολογικό περιεχόμενό της καταγωγής τους.

¹ Βλ. Panagiotopoulos, D. (2011). «Sports Law. Lex Sportiva & Lex Olympica». Ant. N. Sakkoulas Publishers. p. 36-47.

² Βλ. Παναγιωτόπουλος, Δ. «Παραδόσεις Αθλητικού Δικαίου». Εκδόσεις Α. Ν. Σάκκουλα. Αθήνα, 1989.

³ Βλ. Παναγιωτόπουλος, Δ. «Το Δίκαιο των Ολυμπιακών Αγώνων». Εκδόσεις Α. Ν. Σάκκουλα. Αθήνα, 1991.

⁴ Βλ. Μαλάτος, Α. «Παραδόσεις Αθλητικού Δικαίου». Εκδόσεις Α. Ν. Σάκκουλα. Αθήνα, 2005. σελ. 19 επ.

Όχι μόνο στο παρελθόν αλλά και στις μέρες μας η μοναδικότητα του αθλητισμού ως κοινωνικού φαινομένου έγκειται στο γεγονός, ότι εκτελεί τουλάχιστον πέντε λειτουργίες.⁵

- *Μια εκπαιδευτική λειτουργία:* Η ενεργός συμμετοχή στον αθλητισμό οδηγεί στην ισορροπημένη προσωπική ανάπτυξη για όλες τις ηλικιακές ομάδες και ενθαρρύνει τους ανθρώπους να υιοθετήσουν τις ηθικές αξίες της δικαιοσύνης, της ευγενούς άμιλλας, του θεμιτού ανταγωνισμού, του ομαδικού πνεύματος.
- *Μια λειτουργία δημόσιας υγείας:* Η σωματική δραστηριότητα βελτιώνει την υγεία των ανθρώπων.⁶
- *Μια κοινωνική λειτουργία:* Ο αθλητισμός είναι το κατάλληλο εργαλείο για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, της αδιαλλαξίας, του ρατσισμού, της μισαλλοδοξίας, της βίας, της κατάχρησης οινοπνεύματος και ναρκωτικών ουσιών.
- *Μια πολιτιστική λειτουργία:* Ο αθλητισμός δίνει στον κάθε άνθρωπο μια πρόσθετη ευκαιρία να καταγράψει τις ρίζες, να γνωρίσει μια περιοχή καλύτερα, να ενσωματωθεί καλύτερα.
- *Μια ψυχαγωγική λειτουργία:* Η αθλητική δραστηριότητα είναι μια δραστηριότητα, που παρέχει προσωπική και συλλογική ψυχαγωγία και ένας τρόπος καλύτερης αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου.
- *Μια ανθρωπιστική-διεθνή λειτουργία:* Ο αθλητισμός ενώνει τους λαούς, προωθεί τη διεθνή συνεργασία και ειρήνη μέσω της ιδέας του Ολυμπισμού, που εμπνέει το ολυμπιακό κίνημα διεθνώς.⁷

Τα κράτη αναγνωρίζουν συνήθως τη μεγάλη σημασία του αθλητισμού για τους ανθρώπους από την άποψη, ότι καμία άλλη δραστηριότητα δεν μπορεί να επιτελέσει όλες αυτές τις λειτουργίες. Σήμερα ο αθλητισμός έχει χειραφετηθεί εντούτοις ακόμα εκτελεί αυτές τις λειτουργίες, που του έχουν "ανατεθεί" από το κράτος.

2. Ο Αθλητισμός στην Οικονομία της Αγοράς

Το κράτος εξακολουθεί να έχει ενδιαφέρον για την καλή εκτέλεση των λειτουργιών του αθλητισμού αλλά όσον αφορά στα οικονομικά θέματα σε μεγάλο βαθμό ο αθλητισμός πρέπει να χρηματοδοτείται μέσα από ένα ανταγωνιστικό, εμπορικό περιβάλλον, όπου ισχύει ο νόμος της επιβίωσης του ισχυρότερου.

⁵ European Commission, D-G X, Commission Staff Working Paper. "The Development and Prospects for Community Action in the Field of Sport". Brussels, 29.9.1998.

⁶ Βλ. Παπαλουκάς, Μ. «Doping». 1995. Σελ.33-48.

⁷ Βλ. Toohey, K., Veal. A.J., «The Olympic Games: A Social Science Perspective», Cab International, 2007, p. 1-8.

Thank You for previewing this eBook

You can read the full version of this eBook in different formats:

- HTML (Free /Available to everyone)
- PDF / TXT (Available to V.I.P. members. Free Standard members can access up to 5 PDF/TXT eBooks per month each month)
- Epub & Mobipocket (Exclusive to V.I.P. members)

To download this full book, simply select the format you desire below

